

Інформаційна безпека:

анотований бібліографічний список

2025. – Вип. 12 (грудень). – 10 с.

<http://www.nplu.org/article.php?id=423>

1. **Білецький В. О.** Правово-теоретичні засади функціонування Державної прикордонної служби України в умовах сучасного безпекового середовища [Електронний ресурс] / Вячеслав Олександрович Білецький, Володимир Миколайович Матняк // Наук. перспективи. – 2025. – № 11. – С. 1095-1106. *Розкрито правові та теоретичні основи функціонування Державної прикордонної служби України (ДПСУ) в умовах воєнного стану та активних трансформацій правового поля. Розкрито зміст основних напрямів розвитку правового регулювання у сфері оперативно-розшукової діяльності, охорони кордону, інформаційної безпеки та міжнародного співробітництва. Окрему увагу приділено впровадженню цифрових технологій, технічних систем спостереження, безпілотних літальних апаратів (БПЛА), аналітичних платформ і засобів штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності контролю та мінімізації впливу людського фактора. Проаналізовано законодавчі зміни 2023 – 2025 рр., які стосуються модернізації правового статусу прикордонників, посилення антикорупційних механізмів, розбудови системи кіберзахисту та вдосконалення координації між суб'єктами сектора безпеки. Зроблено висновок, що підвищення ефективності функціонування ДПСУ можливе лише за умови системного оновлення правових і теоретичних засад її діяльності, розвитку міжвідомчої взаємодії, формування нової концепції управління прикордонною безпекою та інтеграції сучасних технологічних рішень у практику охорони державного кордону.* Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32668/32625>

2. **Буняк В.** «Репортери без кордонів» запустили міжнародну платформу з інструментами для захисту журналістів [Електронний ресурс] / Валерія Буняк // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2025. – 2 груд. – Електрон.

дані. У рамках глобальної стратегії підтримки незалежної журналістики міжнародна організація «Репортери без кордонів» (RSF) запускає сайт «Ресурси RSF для журналістів» з практичними інструментами, які допоможуть журналістам у всьому світі зміцнити свою фізичну, цифрову, психологічну та юридичну безпеку, а також поглибити своє розуміння професійних журналістських стандартів. Про це повідомили на сайті RSF. Платформа пропонує контент, адаптований до кожного регіону. Сайт перекладено вісьмома мовами: англійською, арабською, мандаринською (спрощеною і традиційною), іспанською, французькою, тайською та українською. Платформа «Ресурси для журналістів» є результатом масштабної перебудови RSF, зумовленої бажанням розширювати свою діяльність на міжнародному рівні. RSF також пропонує нові посібники із захисту даних та безпеки комунікацій для боротьби з такими загрозами, як доксинг. Текст: <https://detector.media/infospace/article/246003/2025-12-02-reportery-bez-kordoniv-zapustily-mizhnarodnu-platformu-z-instrumentamy-dlya-zakhystu-zhurnalistiv/>

3. **ВС: Якщо власник Facebook-сторінки не обмежив доступ, то інформація на ній є загальнодоступною** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2025. – 23 груд. – Електрон. дані. *Йдеться про правовий статус інформації на відкритих сторінках у соціальній мережі Facebook у контексті практики Верховного Суду (ВС) України. Судова позиція полягає в тому, що якщо власник Facebook-сторінки не обмежив доступ до неї, розміщена на ній інформація є загальнодоступною для необмеженого кола осіб, що може мати юридичні наслідки в кримінальному та адміністративному праві (наприклад, відповідальність за публікацію заборонених матеріалів) — оскільки відкритий доступ розглядається як свідоме надання інформації суспільству. Це узгоджується з загальними принципами доступу до публічної інформації та законодавчими нормами про відкритість інформації, де доступ визнається відкритим, якщо він не обмежено відповідно до закону.* Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/vs-yakshcho-vlasnik-facebookstorinki-ne-obmezhiv-dostup-to-informaciya-na-niy-e-zagalnodostupnoyu.html>

4. **Гнатенко М. П. Дезінформація як зброя і детермінанта скоєння злочинів проти людяності** [Електронний ресурс] / М. П. Гнатенко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 10. – С. 244-247. *Проаналізовано інформаційну політику РФ щодо України, яка базується на дезінформації, що є потужною зброєю, загрозою та детермінантою скоєння злочинів проти людяності. Зазначено, що засоби масової інформації (ЗМІ) мають великий вплив на ідеологічне та політико-правове формування громадян своїх країн, окрім того, такий вплив може виходить далеко за межі власної держави. Наголошено, що з урахуванням процесів глобалізації такі країни, як РФ, Китай та інші мають змогу поширювати вигідні їм тези задля змінення суспільної думки у демократичних країнах, що у майбутньому дозволило б привести до влади у цих державах союзницькі політичні сили, а також забезпечило б підтримку, а не засудження будь-яких незаконних дій держави-агресора. Встановлено зв'язок між інформаційною політикою та скоєнням злочинів проти людяності, оскільки систематична дезінформація, яка масово поширюється у ЗМІ, може спонукати до підтримки/скоєння злочинів. Наведено приклади агресії РФ проти України, Молдови, Грузії та здійснення Китаєм як інформаційного, так і політичного та військового тиску на Тайвань. Резюмовано, що з огляду на виклики в інформаційній безпеці демократичним країнам слід об'єднувати власні зусилля для боротьби з наростаючими загрозами дезінформації та популізму, а також важливим є впровадження програм для підвищення медіаграмотності власних громадян і поліпшення навичок критичного мислення.* Текст: http://lsej.org.ua/10_2025/56.pdf

5. **Літвин І. Петиція про заборону російськомовних версій сайтів зібрала необхідні голоси** [Електронний ресурс] / Інна Літвин // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 10 груд. – Електрон. дані. *Як зазначено на сайті електронних петицій, петиція до Кабінету Міністрів України (КМ України) щодо заборони російськомовних версій українських сайтів набрала необхідні для розгляду урядом 25 тис. голосів. Пояснюючи доцільність такої заборони, автор звернення Олександр Леоненко зауважив, що не потрібно*

створювати сайти «для нашого ворога», для громадян інших країн «міжнародною мовою є англійська», а «...всі українці знають українську мову. Це їхній обов'язок відповідно до частини 1 статті 6 закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної»». Автор петиції наголосив, що російськомовна версія українських сайтів є «колоніальним рудиментом», «інструментом культурної та інформаційної експансії країни-агресора» та «загрозою інформаційній безпеці України». Він вимагає від КМ України розробити та подати на розгляд до Верховної Ради України (ВР України) законопроект, що передбачатиме заборону створення та функціонування російськомовних версій сайтів в Україні та відповідальність для власників та адміністраторів сайтів за порушення цієї вимоги. Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4839218-petytsiia-pro-zaboronu-rosiiskomovnykh-versii-saitiv-zibrala-neobkhidni-holosy>

6. Мінкульт виніс на громадське обговорення постанову про 1000 годин українського контенту [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 21 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що Міністерство культури України (МК України) винесло на громадське обговорення проект Постанови Кабінету Міністрів України (КМ України) «Деякі питання створення українського контенту». Проект включає положення про організацію конкурсних комісій, порядок відбору творчих проектів і супровідну документацію, що спрямовані на реалізацію президентської ініціативи зі створення 1000 годин українського контенту у 2026 р. Громадське обговорення триватиме 15 днів із моменту оприлюднення, до 30.12.2025, з можливістю внесення зауважень і пропозицій у письмовій формі. Проект є частиною ширшої державної програми, що передбачає виділення близько 4 млрд грн із бюджету на виробництво українського контенту (аудіовізуального, кіно, музики, літератури тощо), яка має сприяти укріпленню національної ідентичності, інформаційній безпеці та просуванню української мови. Текст: <https://chytomo.com/minkult-vynis-na-hromadske-obhovorennia-postanovu-pro-1000-hodyn-ukrainskoho-kontentu/>

7. **Пилипенко М. Центр страткому презентував посібник із сучасних комунікаційних практик для регіонів** [Електронний ресурс] / Марина Пилипенко // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2025. – 21 груд. – Електрон. дані. *Йдеться про презентацію посібника «Комунікаційні кампанії, кризові комунікації в системі роботи комунікаційних команд державних органів влади та органів місцевого самоврядування. Сучасні практики», розробленого Центром стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки. Видання побудовано на основі бази даних регіональних кейсів і попередніх рекомендацій фахівців із комунікацій, пройшло апробацію в процесі тренінгів для регіональних комунікаційників та адаптовано до практичних викликів інформаційної діяльності. Посібник охоплює повний цикл комунікаційної роботи, включно з плануванням за моделлю OASIS, кризовими комунікаціями та протидією дезінформації, і покликаний стати настільним інструментом для держслужбовців у налагодженні діалогу із суспільством та захисті інформаційного простору на місцевому рівні.* Текст: <https://detector.media/infospace/article/246491/2025-12-21-tsentr-stratkomu-prezentuvav-posibnyk-iz-suchasnykh-komunikatsiynykh-praktyk-dlya-regioniv/>

8. **Півторак О. «ШІ-українці», рекорд підробок обкладинок Charlie Hebdo і LLM-grooming. Головні тренди російської пропаганди 2025 року** [Електронний ресурс] / Олексій Півторак // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2025. – 24 груд. – Електрон. дані. *Здійснено комплексний аналіз трендів російської пропаганди в 2025 р. на основі даних про дезінформаційні вкиди, зафіксовані у проєкті «#DisinfoChronicle». Виділено сталі теми пропаганди, що повторюються рік у рік, включно з маніпуляціями щодо України, її партнерів і суспільних інститутів. Акцент зроблено на технологічних змінах у пропагандистській практиці, зокрема на частому використанні підроблених обкладинок журналу «Charlie Hebdo» (рекордна кількість таких фейків у 2025 р.) та на впливі генеративних ШІ-систем на формування дезінформації, коли пропагандистські мережі «підгодовують» дані, що потрапляють до великих мовних моделей (LLM grooming) – через це автоматизовані чат-боти можуть реплікувати пропагандистські тези.*

Вказано на зростання ролі інструментів штучного інтелекту для генерації фото й відео маніпуляцій, які стають частиною інформаційних вкидів. Незважаючи на технологічні новації, основні методи маніпуляції залишаються традиційними: вигадкування, перекручування і виривання фактів із контексту, що підкреслює потребу медіаграмотності та фактчекінгу. Текст: <https://detector.media/monitorynh-internetu/article/246571/2025-12-24-shi-ukraintsi-rekord-pidrobok-obkladynok-charlie-hebdo-i-llm-grooming-golovni-trendy-rosiyskoi-propagandy-2025-roku/>

9. **Плетньов О. В. Цифрові докази у протидії дезінформації та дінфейкам щодо воєнних злочинів** [Електронний ресурс] / О. В. Плетньов, Є. В Коваленко // Юрид. наук. електрон. журн. – 2025. – № 10. – С. 265-268. *Йдеться про цифрові докази у протидії дезінформації та дінфейкам щодо воєнних злочинів. Висвітлено процес використання генеративного штучного інтелекту (ШІ) для створення дінфейків в інформаційних операціях проти України та вказано, що текст, згенерований ШІ, залишається проблемою для розвідки, оскільки загальнодоступні інструменти не можуть надійно виявляти його, особливо в текстах невеликого обсягу, таких як коментарі в соціальних мережах. Запропоновано застосування двох підходів для боротьби з дінфейками: технічне виявлення та стратегія реагування, яка охоплює загальну обізнаність з проблемою, постійний рівень залучення до вирішення проблеми дінфейків у поєднанні з моніторингом засобів масової інформації (ЗМІ) та здатністю швидко виявляти та оцінювати потенційні фальсифікації з технічної точки зору.* Текст: http://lsej.org.ua/10_2025/61.pdf

10. **Роль архівних установ у забезпеченні інформаційної безпеки** [Електронний ресурс] / Ігор Саламаха, Ірина Денис, Валентина Новосад, Любов Шептицька // Вісн. Кн. палати. – 2025. – № 10. – С. 27-33. *Розглянуто актуальну проблему забезпечення інформаційної безпеки в діяльності архівних установ в умовах цифрової трансформації та гібридних загроз. Проаналізовано наукові підходи до трактування інформаційної безпеки у сфері архівознавства, схарактеризовано основні функції архівних установ зі збереження, захисту й автентифікації інформаційних ресурсів. Визначено*

основні загрози цифровим архівам, серед яких: кібератаки, фальсифікація документів, технічні проблеми, інсайдерські ризики та недосконалість правового регулювання. Увагу приділено перспективним напрямам інтеграції архівної сфери в національну систему інформаційної безпеки. Запропоновано комплекс заходів нормативного, організаційного, технологічного й освітнього характеру, реалізація яких сприятиме підвищенню стійкості держави до інформаційних загроз, збереженню історичної пам'яті та формуванню довіри до верифікованої інформації. Текст: <http://visnyk.ukrbook.net/article/view/343787>

11. **Семенюта І. Мінкульт планує створити посібник з безпеки журналістів для студентів і практиків** [Електронний ресурс] / Ірина Семенюта // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2025. – 18 груд. – Електрон. дані. Йдеться про ініціативу Міністерства культури України (МК України) щодо створення посібника з безпеки журналістів, який орієнтований на студентів і практиків журналістики та має бути опублікований у 2026 р. Посібник передбачає врахування кращих європейських практик і стандартів безпеки, охоплюючи не лише фізичну, а й економічну, гендерну та онлайн-безпеку для медіапрацівників. Ініціатива була анонсована під час професійної панелі з медіаосвіти, де наголошувалось на критичній важливості безпекових знань для підготовки фахівців у сфері журналістики. Підкреслюється значення державної підтримки та участі практиків у освітньому процесі. Текст: <https://ms.detector.media/zhurnalistska-osvita/post/38748/2025-12-18-minkult-planuie-stvoryty-posibnyk-z-bezpeky-zhurnalistiv-dlya-studentiv-i-praktykiv/>

12. **Ткачук С. Раду закликали перевірити діяльність Безуглої: завдає шкоди нацбезпеці України, – петиція** [Електронний ресурс] / Софія Ткачук // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 11 груд. – Електрон. дані. Повідомлено, що на сайті Верховної Ради України (ВР України) з'явилася електронна петиція, автор якої вимагає створення тимчасової слідчої комісії (ТСК) для розслідування можливого завдання шкоди національній безпеці народною депутаткою Мар'яною Безуглою. У зверненні стверджено, що її публічна діяльність могла сприяти ворогу та підривати обороноздатність України.

Автор петиції наголосив, що публічні заяви та дописи М. Безуглої, особливо у 2022 – 2024 рр., нібито підривали обороноздатність держави, розколювали суспільство та дискредитували український парламент. На думку ініціатора, діяльність депутатки має ознаки цілеспрямованої інформаційної кампанії, вигідної російському агресору, послаблює суспільство та робить його більш вразливим до зовнішнього впливу. Також вказано, що дописи М. Безуглої активно підхоплюють російські та проросійські телеграм-канали, які використовують їх для дискредитації Збройних сил України (ЗСУ) та української влади. Текст: <https://focus.ua/uk/politics/736555-raduzaklikali-pereviriti-diyalnist-bezugloji-zavdaye-shkodi-nacbezpeci-ukrajini-peticiya>

13. **Трембач А. В Україні 7 січня відзначатимуть нове свято: його ініціював Зеленський** [Електронний ресурс] / Андрій Трембач // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 24 груд. – Електрон. дані. Зазначено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив рішення про запровадження нового свята в Україні – День програміста, яке було ініційоване Президентом України Володимиром Зеленським. Свято відзначатиметься щорічно 7 січня. Про це повідомив народний депутат «Європейської солідарності» («ЄС») Олексій Гончаренко, який опублікував указ глави держави. У ньому В. Зеленський відзначив «значний внесок фахівців з інформаційних технологій (ІТ) у розвиток цифрової економіки та цифрової безпеки, що відіграє важливу роль у зміцненні національної безпеки та обороноздатності України». Ще одна мета запровадження свята — розвиток ІТ-індустрії. Текст: <https://focus.ua/uk/ukraine/738145-v-ukrajini-7-sichnya-vidznachatimut-nove-svyato-yogo-iniciyuvav-zelenskiy>

14. **УГКЦ представлена на Форумі українців Східної Європи** [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2025. – 13 груд. – Електрон. дані. За повідомленням Департаменту інформації Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), у Перемишлі стартував Форум українців Східної Європи, який проходить 12 – 14 грудня в Українському народному домі під гаслом «Українці Східної Європи: єдність, сила, майбутнє. Разом формуємо переможне завтра». У заході бере участь команда Пасторально-міграційного відділу

УГКЦ: о. Андрій Гах, о. Віталій Храбатин та о. Роман Ільницький. Форум об'єднав представників українських громад із 10 країн Східної Європи — Чехії, Естонії, Грузії, Угорщини, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Румунії та Словаччини, а також учасників з України. Мета заходу — згуртування українців регіону задля підтримки України, її перемоги у війні та утвердження європейського майбутнього держави. Програма форуму передбачає урочисте відкриття за участю представників українських і польських інституцій, духовенства УГКЦ та Православної Церкви України, дипломатів і лідерів українських громад. Упродовж трьох днів учасники обговорюватимуть питання війни та інформаційної безпеки, європейської інтеграції України, ролі українських громад за кордоном, освіти, молодіжного лідерства й збереження національної ідентичності. Текст: https://risu.ua/ugkc-bere-uchast-u-forumi-ukrayinciv-shidnoyi-yevropi_n160940

15. **Українці закликають заборонити російськомовну версію сайтів** [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. — 2025. — 2 груд. — Електрон. дані. Зазначено, що громадські активісти закликали підтримати петицію щодо заборони російськомовних версій сайтів в Україні. Про це йдеться у петиції на сайті Кабінету Міністрів України (КМ України). Автор петиції — громадський діяч, мовний активіст Олександр Леоненко. Він запропонував переглянути ст. 27 Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» — чинна норма дозволяє мати сайти у кількох мовних версіях. Порушено питання: для кого передбачена російськомовна версія сайтів в Україні? Якщо для росіян, то навіщо ми створюємо сайти для нашого ворога, який прийшов з війною нас убивати? Окрім того, за словами мовного активіста, російськомовна версія українських сайтів є «колоніальним рудиментом і загрозою інформаційній безпеці України», а російська мова — «інструментом культурної та інформаційної експансії країни-агресора». О. Леоненко запропонував внести зміни до законодавства: на додачу до версії інтернет-ресурсів (зокрема вебсайтів і сторінок у соцмережах), оформленої українською мовою, можуть існувати варіанти іншими мовами — за винятком

російської. Текст: <https://chytomo.com/ukraintsi-zaklykaiut-zaboronyty-rosijskomovnu-versiiu-sajtiv/>

16. **Шейгец З. Свобода совісті та національна безпека: конфлікт чи співпраця. Нотатки з експертної дискусії** [Електронний ресурс] / Зоряна Шейгец // RISU.ua : [вебсайт]. – 2025. – 22 груд. – Електрон. дані. *Йдеться про семінар «Свобода совісті та національна безпека: конфлікт чи співпраця», проведений в Українському католицькому університеті (УКУ) в межах міжнародного проєкту з вивчення свободи слова та віросповідання в умовах воєнного стану. Розглянуто поєднання права на свободу віросповідання та вимог національної безпеки в умовах російської агресії, зокрема в українсько-та міжнародно-правовому контексті обмежень під час війни. Проаналізовано конституційні й законодавчі основи свободи совісті в Україні та виклики її забезпечення, зокрема небезпеку ідеологічної інструменталізації релігійних структур, а також значення законодавства про захист конституційного ладу у сфері релігійних організацій. Також розглянуто взаємозв'язок релігійної свободи та свободи слова в медіапросторі під час війни, включаючи проблеми медіаграмотності, самоцензури, маніпуляцій і висвітлення релігійних тем. Акцентовано на необхідності збалансованої політики держави, діалогу між інституціями та розвитку громадянського і медійного дискурсів для зміцнення безпеки та релігійних свобод.* Текст: https://risu.ua/svoboda-sovisti-ta-nacionalna-bezpeka-konflikt-chi-spivpracya-notatki-z-ekspertnoyi-diskusiyi_n161112

Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади

Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

29.12.2025